

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

УДК 378.016:811.111

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-2-202-209>

Умяров Каміль Тагірович,

старший викладач кафедри іноземних мов

Харківського національного університету радіоелектроніки,
м. Харків, Україна.

kamil.umyarov@nure.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5842-6536>

ІНСТРУМЕНТИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗВО

Постановка проблеми. У сучасних освітніх стандартах України встановлюються високі вимоги до результатів навчання англійської мови на різних ступенях, що відображає її значення для академічної, професійної та побутової діяльності. З метою підвищення ефективності освітнього процесу безперервно ведеться пошук нових технологій, методик і прийомів навчання. Одним із можливих шляхів є застосування штучного інтелекту, що відповідає тенденції цифровізації освіти. Стрімкий розвиток технологій призводить до їх активного включення в різні сфери життя.

Штучний інтелект може стати ефективним інструментом у викладанні англійської мови та надає широкі можливості для педагогів і студентів для вдосконалення освітнього процесу. Педагогічний потенціал штучного інтелекту в освіті в цілому і при навчанні іноземної мови зокрема, оцінюється високо. В даний час існує потреба в характеристиці інструментів використання штучного інтелекту у викладанні іноземної мови, виділенні окремих напрямків його впровадження в освітній процес. Все це зумовлює актуальність дослідження.

Особливої актуальності ця проблема набуває у сфері викладання англійської мови у закладах вищої освіти, оскільки іншомовна комунікативна компетентність є ключовою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців. Відповідно до рекомендацій

Рада Європи та положень Common European Framework of Reference for Languages, навчання іноземних мов має бути спрямоване на формування здатності до ефективної міжкультурної комунікації, автономного навчання та безперервного професійного розвитку (Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні», 2020).

Водночас традиційні методи викладання не завжди забезпечують належний рівень персоналізації освітнього процесу. У межах однієї академічної групи, студенти можуть суттєво відрізнятися за рівнем мовної підготовки, темпом засвоєння матеріалу, навчальною мотивацією та стилями пізнавальної діяльності. Це зумовлює потребу у впровадженні адаптивних інструментів навчання, здатних враховувати індивідуальні освітні траєкторії.

У цьому контексті технології штучного інтелекту, зокрема генеративні мовні моделі на підставі ChatGPT, відкривають нові можливості для персоналізації навчання англійської мови. Вони забезпечують оперативний зворотний зв'язок, автоматизовану перевірку письмових робіт, створення індивідуалізованих завдань відповідно до рівня володіння мовою, моделювання автентичних комунікативних ситуацій та підтримку автономної роботи студентів.

Крім того, в умовах дистанційного та змішаного навчання, що стало особливо

актуальним для українських ЗВО в період воєнного стану, інструменти штучного інтелекту сприяють збереженню якості освітнього процесу та підвищенню його гнучкості. Вони дозволяють оптимізувати навантаження викладача, водночас забезпечуючи індивідуалізований супровід кожного студента.

Таким чином, дослідження можливостей інтеграції штучного інтелекту у процес викладання англійської мови є своєчасним і науково обґрунтованим, оскільки відповідає сучасним тенденціям цифрової трансформації освіти та потреби у персоналізації навчання в умовах реформування вищої освіти України.

Аналіз останніх досліджень. Міністерство освіти і науки та Міністерство цифрової трансформації України спільно з експертами розробили рекомендації щодо відповідального використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти. Документ містить поради для викладачів, студентів, адміністрацій ЗВО та дослідників, який допоможе ефективно інтегрувати ШІ в освітній і науковий процес. Впровадження штучного інтелекту в освітні процеси окреслює стратегічні напрямки застосування ШІ у різних секторах, включно з освітою. Проблема впровадження інноваційних технологій у навчання англійської мови активно досліджується педагогічною наукою. В численних працях Н. І. Бойчука, Т. П. Голубя, А. Хомика, В. Четверика, І. М. Романишина, О. О. Сергієнка, О. В. Зубенка, Н. Ф. Хайруліної, Д. О. Шиманської розглядаються питання цифрової трансформації освітнього середовища та модернізації методик викладання іноземних мов. Зокрема акцентується на персоналізації навчального процесу й адаптивному навчанні, що можливе завдяки сучасним цифровим платформам та чату GPT.

Н. Хайруліна зазначає, що чат GPT дозволяє викладачам і здобувачам вищої освіти взаємодіяти з «віртуальним співрозмовником»: вести діалоги, обговорювати різні теми, задавати і відповідати на питання. За допомогою чату GPT здобувачі можуть отримати додаткову комунікативну практику і підтримку поза аудиторією, поліпшити навички читання, письма та говоріння, розширити словниковий

запас, а також поліпшити стиль спілкування (Хайруліна, 2024).

Мета статті – визначити дидактичний потенціал інструментів штучного інтелекту та схарактеризувати основні напрямки використання штучного інтелекту в освіті, а також розкрити ефективність у підвищенні рівня іншомовної комунікативної компетентності студентів.

Виклад основного матеріалу. Штучний інтелект в освіті дозволяє комп'ютеру на основі збору та аналізу великих обсягів даних і програмного моделювання розробляти та реалізовувати методики навчання конкретним дисциплінам за індивідуальною траєкторією, імітувати мовленнєво-мисленнєву діяльність людини для вирішення навчальних, комунікативних і професійних завдань, здійснювати автоматизований контроль оволодіння навчальним матеріалом, надавати їм зворотний зв'язок і здійснювати аналітичну роботу. Сукупність сучасних технологій може сприяти створенню персоналізованої траєкторії та автономізації навчання, призвести до якісних поліпшень освітнього процесу для педагогів і студентів.

Схарактеризуємо основні напрямки використання штучного інтелекту в освіті:

1. Орієнтація на студента (програмне забезпечення, що надає студентам індивідуальну нову інформацію з предмета, що вивчається, вказує на прогалини в знаннях, дає миттєвий зворотний зв'язок, забезпечує взаємодію з іншими студентами).
2. Орієнтація на педагога (програмне забезпечення, спрямоване на зниження робочого навантаження педагога, надання інформації про студентів, інновацію освітнього процесу).
3. Орієнтація на освітню систему (надання інформації про виявлені закономірності в освітніх установах, підвищення ефективності системи в цілому).

Розглянемо шляхи застосування технологій штучного інтелекту у викладанні іноземної мови:

- створення навчальних матеріалів, використання машинного перекладу, звернення до інструментів редагування тексту, спілкування з чат-ботами, застосування спеціальних

додатків для вивчення іноземної мови, опора на інтелектуальні системи навчання та інтелектуальну віртуальну реальність. Педагоги можуть використовувати технології штучного інтелекту для створення завдань (лексико-граматичні вправи, генерація питань до тексту тощо). При цьому на практиці згенеровані завдання можуть містити помилки, не відповідати заданим вимогам за рівнем складності, що обумовлює необхідність контролю педагогом результату, що видається штучним інтелектом (Pokrivcakova, 2019). Для педагогів доступні різні ресурси, що дозволяють генерувати матеріали для додаткової роботи на етапі засвоєння та закріплення матеріалу. Вони не надають можливість повністю індивідуалізувати процес навчання, але сприяють економії зусиль педагога при відборі матеріалу та розробці завдань і вправ. Перевага перед традиційними підручниками полягає в можливості надання студентам більш різноманітного матеріалу, що відповідає темі заняття.

– *використання інструментів машинного перекладу.* Машинний переклад являє собою створення перекладу усного або письмового тексту за допомогою спеціального програмного забезпечення з однієї мови на іншу. В останні роки якість машинного перекладу значно покращилася. Незважаючи на те, що автоматичні перекладачі досі можуть допускати помилки, загальний зміст тексту в більшості випадків зрозумілий. В аспекті викладання іноземної мови поширена позиція про неприпустимість використання машинного перекладу, його негативний вплив на виконання роботи студентами. Деякі педагоги вважають, що письмовий переклад як форма домашнього завдання застарів, а заборона на використання машинного перекладу на практиці неефективна. Більш оптимальним є навчання студентів раціональному використанню даного інструменту (Томнюк & Унгурян, 2024, с. 81).

Розвиток і поширення даної технології призводить до потенційно недобросовісного виконання перекладу і зниження мотивації до вивчення іноземної мови. Проте, можливе навчання студентів критичному осмисленню

можливостей і обмежень сучасних автоматичних перекладачів.

– *звернення до інструментів редагування тексту.* Інструменти редагування тексту на основі штучного інтелекту можуть виправляти лексичні та граматичні помилки, давати рекомендації для поліпшення тексту. При викладанні іноземної мови подібні інструменти можуть бути рекомендовані студентам для вдосконалення навичок письма. Експериментальні дослідження демонструють зменшення лексичних, граматичних, орфографічних і пунктуаційних помилок у письмових текстах, а також задоволення студентів характером зворотного зв'язку. Найбільш ефективні дані програми при перевірці академічних і офіційних текстів, тоді як елементи неформального стилю спілкування можуть сприйматися програмами як помилкові. Інструменти редагування тексту можуть застосовуватися для вдосконалення навичок письма при економії часу і зусиль викладача.

– *спілкування з чат-ботами.* Чат-боти – це програми, призначені для імітації реальної людської мовної взаємодії. Вони можуть застосовуватися у викладанні іноземної мови для створення ситуації діалогу для розвитку комунікативних умінь студентів. Проте, навіть найбільш розвинені програми функціонують на основі обмеженого набору даних, мають труднощі з інтерпретацією сильного акценту, неправильно інтерпретують контекст, допускають фактичні та логічні помилки, дотримуються шаблонів. Чат-боти можуть слугувати для збільшення комунікації англійською мовою, проте ця діяльність є більш продуктивною для студентів з високим рівнем володіння мовою через обмеження існуючих програм. Алгоритм передбачає найбільш ймовірний варіант відповіді. Для того, щоб стати заміною реальної комунікації, чат-боти повинні продемонструвати значні поліпшення в області ведення спонтанного діалогу, а також в інтерпретації інформації.

– *застосування спеціальних додатків і платформ на основі штучного інтелекту для вивчення іноземної мови.* У більш простих програмах користувач виконує вправи, схожі

з представленими в традиційних підручниках (заповнення пропусків, множинний вибір і т. п.). Перевагою подібних тренажерів є миттєвий контроль і наявність великої кількості завдань. Недоліками визнається шаблонність вправ, відсутність простору для прояву креативності. Додатки, доповнені технологією розпізнавання мови та функцією діалогу, покликані імітувати природну вербальну взаємодію з віртуальним співрозмовником. Проте діалоги формуються на основі закладених шаблонів і ключових слів. У разі використання студентом варіанту, відсутнього в програмі, виникають збої (Schmidt & Strasser, 2022). Спеціальні онлайн-платформи та мобільні додатки для вивчення англійської мови відрізняються різноманітністю. У викладанні англійської мови виникає можливість автоматизації та гейміфікації окремих процесів. Модифікація лексикограматичних вправ здатна підвищити мотивацію студентів до вивчення англійської мови. Економія зусиль викладача також виступає аргументом на користь цифровізації даного аспекту навчання.

– *опора на інтелектуальні системи навчання.* Під інтелектуальними системами навчання розуміються комп'ютерні системи навчання, розроблені для імітації індивідуального навчання, тобто цифрові репетитори. Грунтуючись на алгоритмах, вони можуть приймати рішення про освітню траєкторію кожного студента, надавати тим, хто вивчає мову, допомогу та зворотний зв'язок, адаптувати навчальні матеріали. Можливе включення соціальних елементів навчання за допомогою організації діалогів і чатів у групі. Подібні системи спрямовані на підтримку як безпосереднього формування знань і умінь, так і соціальних навичок. Доступ до інтелектуальних систем навчання може підвищити якість навчання за допомогою надання індивідуальної допомоги студентам. Створення персоналізованої траєкторії освіти дозволяє підвищити якість навчання внаслідок врахування слабких і сильних сторін кожного студента.

– *опора на інтелектуальні віртуальні системи навчання.* Інтелектуальна освітня віртуальна реальність – це складна система, що

об'єднує технології розпізнавання мови, жестів і міміки, технології розпізнавання мови і розуміння природної мови, обробки природної мови та ін. Користувачі можуть практикуватися у говорінні з аватарами на основі штучного інтелекту, які імітують діалог з носіями мови, що спрямовано на поліпшення комунікативних умінь і підвищення мотивації студентів за допомогою високо персоналізованих практик та ігрового середовища навчання (Мельник, Задерей, Нефьодова, 2018, с. 63). Проте взаємодія базується на шаблонах, виявляються збої в сценаріях, непослідовність і нестабільність систем. Так, застосування даної технології є обмеженою.

На думку Н. Бойчук, найвища продуктивність використання штучного інтелекту виявляється при роботі над фонетикою, лексикою, граматику, читанням і письмом, а також у розвитку самоконтролю студентів (Бойчук, 2025).

Дана обставина пов'язана з дотриманням чіткого алгоритму. У свою чергу розвиток навичок говоріння за допомогою технологій штучного інтелекту вважається менш ефективним, оскільки він не володіє когнітивним створенням і, незважаючи на імітацію людського спілкування, не здатний повноцінно відтворювати весь спектр людських реакцій. Навички говоріння вимагають спонтанної реакції і гнучкості, врахування різних елементів комунікативної ситуації контексту (Обіход, Яцюк, Федун, 2025, с. 111).

Таким чином, у формуванні іншомовної компетентності у говорінні не лише сприяє оволодінню мовою як засобом спілкування, а й виконує важливу виховну та розвивальну функцію. Він забезпечує формування активної, самостійної та відповідальної особистості, здатної усвідомлено використовувати мовний і мовленнєвий матеріал у контексті міжкультурної взаємодії, планувати свою комунікативну поведінку, спонтанно відповідати на репліки співрозмовника, коректно вибирати зміст акту спілкування, володіти емоційним інтелектом і моделювати освітню траєкторію особистісного зростання (Rusmiyanto et al., 2023).

До переваг застосування штучного інтелекту належить розширення можливостей для спілкування англійською мовою, наявність миттєвого зворотного зв'язку, усунення страху зробити помилку, врахування індивідуальних особливостей і потреб студентів, підвищення мотивації до вивчення іноземної мови. Педагоги отримують інструменти для реалізації особистісно-орієнтованого підходу до навчання. Можливий розвиток сукупності вмінь і навичок за допомогою використання мобільних, електронних і генеративних технологій – це еволюція навчання від традиційного до персоналізованого, безперервного та інтерактивного формату. Трансформація традиційних форматів завдань з опорою на штучний інтелект передбачає одночасну зміну інструкцій до завдань і критеріїв їх оцінювання.

Цифровізація та автоматизація викладання робить процес більш динамічним і адаптивним. Поєднання алгоритмів штучного інтелекту з традиційними методами навчання визнається ефективною. Цифровізація робить освітній процес більш персоналізованим, доступним і гнучким. Це дослідження підтверджує актуальність цифровізації в освітньому просторі. Зокрема, воно досліджує шляхи ефективнішого впровадження цифровізації як набору інструментів для оптимізації та персоналізації навчання, а також автоматизації рутинних освітніх процесів (Іваненко, Денека, Сидоренко, 2023). Подібна модель дозволяє забезпечити баланс між можливостями технологій і значущістю педагога як наставника.

При обговоренні педагогічного потенціалу використання штучного інтелекту при викладанні іноземної мови слід окремо відзначити додаткові недоліки і ризики. Піднімається проблема захисту конфіденційності у зв'язку зі збором і використанням даних користувачів окремих платформ на основі технологій штучного інтелекту. Іншим важливим аспектом називається наявність у базі даних і закріплена в алгоритмах упереджена і некоректна інформація. Важливим є питання машинно-людської взаємодії. Штучний інтелект не володіє здібностями співчувати, надавати підтримку тощо. Крім того, алгоритм може

видати реакцію, нехарактерну для реальної комунікації. Необхідно дотримуватися балансу між перевагами сучасних технологій і значущістю соціального спілкування (Бриль, 2023).

Окремо підкреслюється переважно закордонне походження програмного забезпечення на основі штучного інтелекту. Геополітична ситуація може значно обмежити доступні викладачам ресурси для освітніх цілей.

Можливість навчання алгоритмів як на освітній історії конкретного студента, так і на колективній поведінці тих, хто вивчає мову, дозволяє видавати все більш якісний освітній продукт. Інструменти на основі технології штучного інтелекту мають перевагу перед педагогами, які фізично не можуть на регулярній основі оцінювати прогрес кожного студента, розробляти індивідуальні завдання і швидко надавати зворотний зв'язок. Спеціальні програми та додатки можуть використовуватися як допоміжні інструменти в рамках цифровізації навчального процесу.

Ефективна інтеграція технологій штучного інтелекту в освітній процес безпосередньо залежить від рівня цифрової та методичної компетентності викладачів. Педагоги повинні бути належним чином ознайомлені з функціональними можливостями інструментів штучного інтелекту, принципами їх роботи, дидактичним потенціалом і можливими обмеженнями. Лише за умов усвідомленого та методично обґрунтованого використання цифрових ресурсів, можливо повною мірою реалізувати їхній потенціал у вдосконаленні викладання іноземної мови зокрема, застосування генеративних мовних моделей, таких як ChatGPT, може сприяти створенню адаптивних навчальних матеріалів, наданню оперативного зворотного зв'язку, розвитку навичок письма й усного мовлення, а також формуванню автономності студентів. Водночас відсутність відповідної підготовки викладача може призвести до формального або неефективного використання технології, а також до виникнення ризиків, пов'язаних з академічною доброчесністю та критичним мисленням здобувачів освіти. Таким чином, професійний розвиток науково-педагогічних працівників

у сфері цифрової грамотності та методики застосування штучного інтелекту є необхідною умовою якісної модернізації процесу викладання іноземної мови в закладах вищої освіти.

Висновок. Застосування алгоритмів штучного інтелекту може сприяти модернізації традиційної системи викладання, інтенсифікації та індивідуалізації вивчення студентів англійської мови при економії часу та зусиль педагога. Студентам на великій базі даних технології штучного інтелекту дозволяють розвивати сукупність іншомовних комунікативних умінь, контролювати хід і результати

навчання, надавати персоналізовані навчальні матеріали. Незважаючи на наявність ряду значущих переваг, застосування штучного інтелекту в освіті супроводжується рядом недоліків і ризиків, які потрібно враховувати. Педагоги та соціальна взаємодія за межами цифрового середовища, як і раніше, необхідні для освоєння іноземної мови. Як показує досвід, викладачі на практиці використовують окремі можливості штучного інтелекту і вважають його інтеграцію в навчальний процес перспективною для підвищення рівня володіння іноземною мовою студентами.

Література

1. Бойчук Н. Вплив інструментів штучного інтелекту на вивчення англійської мови у ЗВО України. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2025. № 40. С. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2025-40.5>
2. Бріль І. В. Штучний інтелект в реаліях сучасності. *System analysis and intelligent systems for management: Proceedings of the XVII International Scientific and Practical Conference (Ankara, May 2–5, 2023)*. Ankara, 2023. С. 66–68. DOI: <https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.17>
3. Іваненко Н. В., Денека М. Т., Сидоренко О. М. Цифровізація освітнього процесу в галузі філологічної науки (українські реалії). *Академічні візії*. 2023. Вип. 18. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7813508>
4. Мельник І., Задерей Н., Нефьодова Г. Доповнена та віртуальна реальність як ресурс навчальної діяльності студентів. *Інформаційні технології та комп'ютерне моделювання: матеріали статей Міжнародної науково-практичної конференції (Івано-Франківськ, 14-19 травня 2018 р.)*. Івано-Франківськ, 2018. С. 61–64. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25746/1/I_Melnyk_Virtualna_realnist_FITU.pdf
5. Обіход І., Яцюк І., Федун Л. Сутнісні характеристики формування іншомовної компетентності в говорінні у контексті діяльнісного підходу. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2025. № 2. С. 108–116. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3605.25.2.13>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні» від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15>
7. Томнюк Л., Унгурян К. Особливості викладання письмового перекладу у галузі юриспруденції. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: Германська філологія*. 2024. № 833. С. 78–87. DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2021.833.78-87>
8. Хайруліна Н. Ф. Використання штучного інтелекту під час вивчення іноземних мов здобувачами вищої освіти в процесі їх фахової підготовки. *Інноваційна педагогіка. Теорія та методика навчання із галузей знань*. 2024. Т. 2. Вип. 70. С. 32–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.2.6>
9. Pokrivcakova S. Preparing teachers for the application of AI-powered technologies in foreign language education. *Journal of Language and Cultural Education*. 2019. № 7(3). P. 135–153. DOI: <https://doi.org/10.2478/jolace-2019-0025>
10. Schmidt T., Strasser T. Artificial intelligence in foreign language learning and teaching: a CALL for intelligent practice. *International Journal of English Studies*. 2022. Vol. 33, № 1. P. 165–184. DOI: <https://doi.org/10.33675/ANGL/2022/1/14>
11. Rusmiyanto R., Huriati N., Fitriani N., Tyas N. K., Rofi'i A., Sari M. N. The role of Artificial Intelligence (AI) in developing English language learner's communication skills. *Journal on Education*. 2023. № 6(1). P. 750–757. DOI: <https://doi.org/10.31004/joe.v6i1.2990>

References

1. Boichuk, N. (2025). Vplyv instrumentiv shtuchnoho intelektu na vuvchennia anhliskoi movy u ZVO Ukrainy [The influence of artificial intelligence tools on the study of the English language in higher education institutions of Ukraine]. *Naukovyi visnyk PNPu im. K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of*

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, (40), 66–71. DOI: <https://doi.org/10.24195/2616-5317-2025-40.5> [in Ukrainian].

2. Bryl, I. V. (2023). Shtuchnyi intelekt v realiiakh suchasnosti [Artificial intelligence in modern realities]. *System analysis and intelligent systems for management: Proceedings of the XVII International Scientific and Practical Conference*. (pp. 66–68). Ankara. DOI: <https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.17> [in Ukrainian].

3. Ivanenko, N. V., Deneka, M. T., & Sydorenko, O. M. (2023). Tsyfrovizatsiia osvithnoho protsesu v haluzi filolohichnoi nauky (ukrainski realii) [Digitalization of the educational process in the field of philological science (Ukrainian realities)]. *Akademichni vizii – Academic visions*, (18). Retrieved from <https://dspace.vnmu.edu.ua/bitstream/handle/> [in Ukrainian].

4. Melnyk, I., Zaderei, N., & Nefodova, H. (2018). Dopovnena ta virtualna realnist yak resurs navchalnoi diialnosti studentiv [Augmented and virtual reality as a resource for students' educational activities]. In: *Informatsiini tekhnologii ta kompiuterne modeliuvannia – Information technologies and computer modelling: proceedings of the International Scientific Conference*. (pp. 61–64). Ivano-Frankivsk. Retrieved from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25746/1/I_Melnyk_Virtualna_realnist_FITU.pdf [in Ukrainian].

5. Obikhod, I., Yatsiuk, I., & Fedun, L. (2025). Sutnisni kharakterystyky formuvannia inshomovnoi kompetentnosti v hovorinni u konteksti diialnisnoho pidkhodu [Essential characteristics of the formation of foreign language competence in speaking in the context of the activity approach]. *Naukovi zapysky. Seriya: pedahohika – Scientific Notes. Series: Pedagogy*, (2), 108–116. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3605.25.2.13> [in Ukrainian].

6. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini» vid 2 hrudnia 2020 r. № 1556-r [Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the Concept of the development of artificial intelligence in Ukraine» dated December 2, 2020 No. 1556-r]. (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15> [in Ukrainian].

7. Tomniuk, L., & Unhurian, K. (2024). Osoblyvosti vykladannia pysmovooho perekladu u haluzi yurysprudentsii [Peculiarities of teaching written translation in the field of jurisprudence]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yurii Fedkovicha. Seriya: Hermanska filolohiia – Scientific Bulletin of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University. Series: Germanic Philology*, (833), 78–87. DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2021.833.78-87> [in Ukrainian].

8. Khairulina, N. F. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu pid chas vyvchennia inozemnykh mov zdobuvachamy vyshchoi osvity v protsesi yikh fakhovoi pidhotovky [The use of artificial intelligence during the study of foreign languages by students of higher education in the process of their professional training]. *Innovative pedagogy. Teoriia ta metodyka navchannia iz haluzei znan – Innovative pedagogy. Theory and methods of learning from fields of knowledge*, 70(2), 32–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.2.6> [in Ukrainian].

9. Pokrivcakova, S. (2019). Preparing teachers for the application of AI-powered technologies in foreign language education. *Journal of Language and Cultural Education*, 7(3), 135–153. DOI: <https://doi.org/10.2478/jolace-2019-0025>

10. Schmidt, T., & Strasser, T. (2022). Artificial intelligence in foreign language learning and teaching: a CALL for intelligent practice. *International Journal of English Studies*, 33(1), 165–184. DOI: <https://doi.org/10.33675/ANGL/2022/1/14>

11. Rusmiyanto, R., Huriati, N., Fitriani, N., Tyas, N. K., Rofi'i, A., & Sari, M. N. (2023). The Role of Artificial Intelligence (AI) in developing English language learners communication skills. *Journal on Education*, 6(1), 750–757. DOI: <https://doi.org/10.31004/joe.v6i1.2990>

Умяров К. Т. Инструменти штучного інтелекту як засіб модернізації навчання іноземної мови в ЗВО

Вища освіта, як одна із найважливіших видів людської активності, неспроможна перебувати осторонь від процесу цифровізації, втілюючи основні тенденції. Одним із можливих шляхів є застосування штучного інтелекту, що відповідає тенденції цифровізації освіти. Штучний інтелект в освіті в цілому і при навчанні іноземної мови зокрема оцінюється високо та отримує високу оцінку з боку науковців і практиків. Це зумовлено його здатністю забезпечувати персоналізацію освітнього процесу, адаптацію навчальних матеріалів до рівня підготовки здобувачів освіти, а також оперативний і деталізований зворотний зв'язок. Технології штучного інтелекту сприяють підвищенню ефективності формування мовленнєвих компетентностей, розвитку автономності студентів та інтенсифікації навчальної діяльності. Схарактеризовано основні напрями використання штучного інтелекту в освіті: орієнтація на студента; орієнтація на педагога; орієнтація на освітню систему. Виділено та описано шляхи застосування технологій штучного інтелекту у викладанні іно-

земної мови. Доведено, що педагоги можуть використовувати технології штучного інтелекту для створення завдань (лексико-граматичні вправи, генерація питань до тексту тощо). Обґрунтовано використання інструментів машинного перекладу, що являє собою створення перекладу усного або письмового тексту за допомогою спеціального програмного забезпечення з однієї природної мови на іншу. Однак, більш оптимальним є навчання студентів раціональному використанню даного інструменту. Встановлено, що інструменти редагування тексту на основі штучного інтелекту можуть виправляти лексичні та граматичні помилки, давати рекомендації для поліпшення тексту. Розкрито, що спілкування з чат-ботами – це програми, призначені для імітації реальної людської мовної взаємодії, застосування спеціальних додатків і платформ на основі штучного інтелекту для вивчення іноземної мови. Показано застосування спеціальних додатків і платформ на основі штучного інтелекту для вивчення іноземної мови. Аргументовано, що під інтелектуальними системами навчання розуміються комп'ютерні системи навчання, розроблені для імітації індивідуального навчання, тобто цифрові репетитори.

Ключові слова: технології штучного інтелекту, формування мовленнєвих компетентностей, вивчення іноземної мови, інтелектуальні системи навчання, машинний переклад, спеціальне програмне забезпечення.

Umyarov K. T. Artificial intelligence tools as a means of modernizing foreign language learning in higher education institutions

Higher education, as one of the most important types of human activity, cannot be aloof from the process of digitalization, embodying the main trends. One possible way is the application of artificial intelligence which corresponds to the trend of digitalization of education. Artificial intelligence in education in general and in foreign language learning in particular is highly valued and highly appreciated by scholars and practitioners. This is due to its ability to provide personalization of the educational process, adaptation of educational materials to the level of training of education seekers, as well as prompt and detailed feedback. Artificial intelligence technologies contribute to increasing the effectiveness of the formation of speech competences, the development of students' autonomy and the intensification of educational activities. The main directions of using artificial intelligence in education are characterized as follows: orientation to the student; orientation to the teacher; orientation to the educational system. Some ways of applying artificial intelligence technologies in foreign language teaching are highlighted and described. It has been proven that lectures can use artificial intelligence technologies to create tasks (lexical and grammatical exercises, generation of questions to the text, etc.). The use of machine translation tools is substantiated which is the creation of translation of oral or written text using special software from one natural language to another. However, it is more optimal to teach students how to rationally use this tool. It has been established that AI-based text editing tools can correct lexical and grammatical errors and provide recommendations for improving the text. It has been revealed that communication with chatbots is a programme designed to imitate real human speech interaction. The use of special applications and platforms based on artificial intelligence for learning a foreign language has been demonstrated. It has been reasoned that intelligent learning systems are computer learning systems designed to simulate individual learning, i.e. digital tutors.

Key words: artificial intelligence technologies, speech competence development, foreign language learning, intelligent learning systems, machine translation, specialised software.

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

